

יו"ר ע"י קהל לובלין בארה"ק

בראשות הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזע שליט"א

תלמידיו של פוסק הדור בעל "שבט הלוי" זצוק"ר

♦ משיחורנו של מורינו הגה"צ שליט"א ♦

המוניטין של גדולי האמה

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

עשירות מעמל התורה

לכבוד מערכת מתיקות השבת, יישר כח גדול על הגיליון המחזק. אני שולח כאן ספור מיוחד שעובר במשפחה שלנו מדור לדור, ומלמד כמה מרויח אדם שמוסר נפש על עסק התורה ודבק במדות טובות. אשמח אם תוכלו לפרסם אותו לקראת חג השבועות יום מתן תורה, "ודבר בעתו מה טוב". (הערת המערכת:

עקב רבוי המעשיות שנשלחים למערכת וההתחבטות להעלות מעשיות קודמים, לא היה באפשרותנו להעלות מעשה זה בערב החג, וטוב מאחר מאשר לא כלום).

וכך היה המעשה: שמו של יאני היה ר' יעקב, הוא היה אדם ירא שמים גדול, אך השכל שלו היה חלש מאד, בכל זאת הוא חשק בעסק התורה והיה יושב בבית המדרש ומתאמץ ללמד ולהבין, אך הוא לא היה מבין כמעט כלום. הלומדים נמנעו מללמד אותו, כי היה אפשר ללמד אותו יום שלם שורה אחת של נמרא ובקשי היה מבין אותה, אך ר' יעקב לא התאוש, הוא היה יושב ומתאמץ להבין, אך כמעט ללא הועיל.

כך עשה ר' יעקב גם אחרי נשואיו למשך כמה שנים, עד שהחליט שהוא צריך להשיג כסף כדי לשכור לו מלמד. הוא נגש לתלמיד חכם אחד בעל משפחה גדולה שנקרא את שמו ר' יחזקאל, ושאל אותו כמה ההוצאות היומיות שלו עבור משפחתו, ר' יחזקאל נקב לו בכסום, ור' יעקב התבייח לו, שאם בכל ערב הוא ילמד אותו למשך שעה, הוא יתאמץ להשיג לו את הכסום הזה בכל יום.

ר' יחזקאל הסכים, וכך עשה ר' יעקב. מחמת שלא היה לו שכל וחקמה, הוא בחר בעבודה הפשוטה ביותר, לברות עצים

שעשה על שמו מטבע שמצד אחד של המטבע היה דמות מקל ותרמיל ובצד השני של המטבע היה מגדל, וגם כאן המקל והתרמיל מרמזים על הימים שהיו לדוד בצעירותו, שבהם הוא היה רועה צאן, שאז היו הימים הקשים ביותר של דוד, שבהם הוא היה מושפל ומבזה על ידי משפחתו ונודד במדבריות, ואז היה שופך שיחו לפני ה', ובזכות זה זכה לצד השני של המטבע שזה המגדל שפרמז על הצלחתו של דוד, ששלמה בנו בנה את בית המקדש, ללמדנו שיתכן שאדם סובל הרבה בימי חייו וסופו שיזכה לגדלה, שיתכן שתגיע לו בעקר אחרי ימי חייו על ידי בניו.

אם כן נלמד מזה, שאדם לא צריך להבהל מהימים שבהם הוא לא מצליח כרצונו בעבודת ה', ואדרבה מהמטבעות של אברהם אבינו ודוד מלכנו נלמד שכן היא הדרך, שגם אדם גדול היה בתחלתו אדם פשוט, ויתכן שבתחלתו גם סבל מעניות ברוחניות ובגשמיות, וכמו שהרמב"ם מלמד אותנו שעד גיל ארבעים אברהם אבינו עבד לעבודת אלילים, וכן דוד מלכנו סבל ימים קשים של נדודים ורדיפות, ולבסוף שניהם הגיעו לפסגת המעלות.

אל תתנאה ואל תתנאש

ושני הצדדים במטבעות של אברהם אבינו ושל דוד מלכנו, מלמדים אותנו דבר נוסף, שפאשר אדם מרגיש צער וחלישות, הדעת מחלשתו בתורה

"בהעלתך את הנחת". ורש"י מביא את דברי המדרש: חלשה דעתו של אהרן, אמר לו הקב"ה שלך גדול משלכם, שאתה עומד ומיטיב את הנרות. הנה לכל אדם יש תקופות של חסר הצלחה שבהן יש לו חלישות הדעת מעצמו והצער מכניס בלבו מחשבות של יאוש, מה אני שנה בעיני ה'.

ופעמים שהאדם מתעורר לעבודת ה', אף הוא שואל את עצמו איך יתכן שהיום אני אהיה צדיק, אחרי שאתמול לא הייתי צדיק, ואיך הקב"ה יסתפל עלי פעת, האם הוא מקבל אותי על אף הפעשים הרעים שהיו בידי?

"ותשחק ליום אחרון"

כדי לקבל את התשובה לשאלה הזאת, נתבונן במדרש (בר"י לט"א) בשם ר' ברכיה, שהקב"ה עשה לאברהם אבינו מוניטין בעולם, שעשה מטבע על שמו שעל המטבע היה את דמותו של אברהם; בצד אחד של המטבע זמן וזקנה ועל הצד השני בחרו ובחורה.

כלומר שמצד אחד ראו את אברהם אבינו ושרה אמנו בזקנותם ובגדלתם ובצד השני ראו אותם בצעירותם, ללמד שגם בזקנותם, שזכו לישועת ה', לא שכחו את כל הקשי והצער שהיה להם בצעירותם.

השפלות שקדמה לגדלה

וכמו כן, אומר ר' ברכיה, שגם לדוד מלכנו הקב"ה עשה מוניטין בעולם;

« המושך המעשה בעמוד ד

פניני אגדה

• הרה"צ ר' אליהו קאהן שליט"א
משגיח דרשיבתנו •

לפשט עקמומיות שבלב

חז"ל אומרים, 'לא נבראו רעמים אלא כדי לפשט עקמומיות שבלב'. ובבאור הענין נראה לומר על דרך הדרש, שרעמים כולל גם כל הנהגה שאינה פשוטה שבאה מן השמים על האדם, כדגמות הרעם שהוא קול רעש גדול שאינו פשוטה, ולפעמים אדם מתרעם על מדותיו של הקב"ה ואינו מבין 'מה חרי האף הגדול הזה'.

וחז"ל מלמדים אותנו שפיון שהקב"ה הוא טוב ומיטיב וכל רצונו הוא רק להיטיב עמנו, אם כן לא היה ראוי שיהיו רעמים או כל צרה אחרת שגורמים לפחד ומורא, אך בכל זאת, אם פוקדת את האדם איזו צרה והוא נרא וחרד מפך שהנהגת ה' עמו היא אינה פשוטה, כדגמות הרעמים, ידע נאמנה שזה נעשה לו משום שיש לו עקמומיות בלב, ועליו לפשט במעשיו ולבדק מה עליו לתקן.

ובודאי אם יישר את אורחותיו ויעשה את הטוב והישר בעיני ה', כך גם הנהגת ה' עמו תתהפך לטובה, ויתכן שהצרה עצמה תהפך לו לשיעור, כמו שהרעמים עצמם הם גם סימן לירידת הגשמים, שמורים וגורמים להצמחת התבואה ולגדילת הפרות.

את עברו ואת חסרונותיו, ושבנגע אַחַד מצבו יכול להשתנות למצב של שפלה חלילה וקה ילבש ענוה.

ועל כך אפשר לומר 'משפיל גאים מגביה שפלים', הינו שהאדם צריך לנהג כך עם עצמו, כל פעם לפי מצבו.

המרגלית הטובה של הקב"ה

היקרה, המאירה כביכול בכתרו של הקב"ה, וכבר איתא בגמרא (ב"ב טז:) שהיתה תלויה אבן טובה בצוארו של אברהם וכל מי שהיה רואה אותו מייד מתרפא, והינו שלבו היה טוב ומאיר לחולת כמו אבן טובה, והאבן הטובה היתה כחשן הנתן על לבו של כהן גדול המלמד את העם דעת באהבה, ולכן מי שראה את אברהם התרפא.

לחשוב על אחרים

מעלתו של אברהם היא שלא דאג רק לעצמו, אלא תמיד דאג ועשה כל מה שביקלתו להיטיב לכל בני דורו, ולא זו בלבד שהיטיב עמיהם ברוחני, שפרסם את שם ה' בעולם, אלא גם היטיב להם בגשמי, שהאכיל לעוברים ושבים, ובמדרש מובא שאפילו ספינות שבים היו נצולות בזכות אברהם, שהיה עומד ומתפלל על הצלתם של בני דורו, וכן החולים כשהסתכלו על אברהם התרפאו.

ובמעשים טובים, לא יתנאש, אלא יביט בצד שבו רואים את הצלחתם של הצדיקים אברהם ודוד, ויבין שאם ישוע לה', יזכה לצאת מחלשתו ולהצליח מאד, ומאידך פאשר הוא מצליח ורם לבבו, לא יתגאה מהצלחותיו, אלא יסתפל בצד של שפלותם של אברהם ודוד, ויזכר

"בהעלתך את הנרות", תפקידו של אהרן היה למצא את המרגליות הטובות של תכונות ומעשים טובים שיש בכל יהודי ויהודי ועל ידי כך להעלות אותו למדרגות נעלות, ולכן היו לאהרן הכהן שתי טפות של שמן תלויות בזקנו ומאירות כשתי מרגליות (הוריות יב.), ללמד שכל היתה דרכו למצא בכל אחד את המרגליות היקרות שבו.

בהקשר לכך מספר במדרש (בר"ר לט.), משל למלך אחד שנפלה לו אבן יקרה בתוך החול, מייד צוה המלך להעביר את החול בכבדות, נפה המלך בפעם הראשונה ולא מצאה, בפעם השנייה ולא מצאה, בפעם השלישית ומצאה, ושמח המלך מכך מאד מאד.

כך הקב"ה מונה את שנותיו של ארפקשד ובני דורו שבביל להגיע אל אברהם אבינו, שעליו נאמר: "ומצאת את לבבו נאמן לפניה" ואברהם אבינו הוא המרגלית

מעניות למוניטין של עשירות

אברהם אבינו עני מרוד נכנס לאכסניות ולוסח מהם אכל בהספה כדי לארח אורחים, וכשהוא לוסח הלואות, הוא מספר כלם, שעוד עתיד הקב"ה להיטיב לו ולהעשיר אותו. הנויים צוחקים על אמונתו התמימה, ורם מקרביו מקשיבים ומתמלאים אמונה. בסופו של דבר הקב"ה העשיר את אברהם מאד ואף עשה לו מוניטין בעולם, שיצא מטבע על שמו.

מה מלמד אותנו - זרעו של אברהם, המטבע שיצא על שמו?

על כך במאמר: 'המוניטין של גדולי האמה'.

מדיני גדות שבת

כתב הרמב"ם (הל' שבת א), שהדלקת הנר לכבוד שבת היא בכלל מצות ענג שבת, ופסק השו"ע (סי' רסג) שהדלקת נר שבת אינה רשות אלא חובה, ומעקר הדיו די בגר אחד ונהגו להדליק שני גרות כנגד זכור ושמו, ועקר החיוב הוא על הנשים, מפני שמצויות בבית ועוסקות בהכנות הבית, ולכן האישה אינו רשאי לקחת את המצוה לעצמו, אלא אם כן אשתו לא נמצאת בבית, שאז הוא מחיב בהדלקת הנרות.

נחלקו הפוסקים אם מברכים קדם ההדלקה או לאחר ההדלקה (מוכא ברמ"א), לאותם שאומרים לברך קדם ההדלקה, הוא משום שבכל המצוות 'מברך עליהן עובר לעשייתן' ולשיטתם כך יש לנהוג גם בהדלקת הנרות, ולשיטתם לא מקבילים את השבת בברכה על הדלקת הנרות. ולאותם שאומרים לברך לאחר ההדלקה, הוא משום שסוברים שבברכה זו האשה מקבלת עליה את השבת ואם כן, אם תברך קדם ההדלקה, לא תוכל להדליק אחריה.

וכתב המשנה ברורה, שלפי זה ביום טוב לכולי עלמא מברכים ואחר כך מדליקים, כי מפיון שבי"ט מתר להעביר מאש לאש, חוזרים לאחז בפקל של 'כל המצוות מברך עליהן עובר לעשייתן' (דלא כשיטת המג"א ע"ש).

לכן הוא נענה, כמו שכתוב: "ויעתר לו ה'", שה' נענה לתפלתו ודקא, כי תפלה פזאת שאדם מתפלל על אחרים, עושה את הנחת רוח הגדולה ביותר לפני ה', ובזכות תפלה פזאת על אחרים, נענה גם בעצמו שזכה לבנים.

להיות מנאמני הקב"ה

המורם מהאמור, שעל כל אחד מוטלת חובה קדושה לראות שיהיה לו רגש כלפי אשתו עקרת ביתו, ויהיה אכפת לו ממנה ויבקש עליה רחמים, וכמו כן פאשר אדם שומע על צרתו של חברו, יעמד בתפלה עליו לפני ה', שפאשר אדם מתפלל על עצמו, אזי מדקדקין במעשיו אם הוא ראוי לקבל את בקשתו, ומתעוררים המקטרגים נגדו, אף כשמתפלל על חברו, לא מקטרגים עליו, שהרי אין לו מכה שום תועלת ותפלתו נענית יותר, ועל כן נענה תחלה, שפיון ישיש לו זכות זו, נענה גם לצרכי עצמו.

וכיון שהוא מתפלל על חברו, אף על פי שאין לו סבה להתפלל עליו, כי זה לא מפריע לו ולא נוגע בשלמותו, לכן תפלה פזאת יוצרת לו רשם של נאמנות לפני הקב"ה והוא קונה שם של נאמן לפני ה' יתברך.

וכאשר אדם מתפלל על חברו שהוא בצרה שאין לו ילדים ובזכות זה יולד לו ילד, הרי שכל הזכות של הבן הזה תזקף לזכותו של המתפלל, ובנוסף לזה, בזכות תפלה פזאת או שמתפלל על חברו החולה וכדומה, בזכות זה הוא יענה תחלה, שלא יחסרו לו ילדים ושלא יחלה.

לפתח שערים חדשים

וכאשר אדם נותן את לבו לזולת ומציר בצרתו ומתפלל על ישועתו, אזי הוא זוכה באוצר, הינו שפיתחו לו שערים חדשים לעבודת ה', שאף אם זכות עצמו לא תועיל לו מחמת עוונותיו, אף פיון שאין דאגתו רק לעצמו, אין מקום לקטרוג עליו, ואם כן, זוהי עצה טובה למה שפתחנו את דברינו, שאדם שחושש מהימים שעברו עליו בחשך, יפתח את לבו לסובבים אותו ויתפלל בעדם, וכה יושע ויגליל אף הוא.

על כך תז"ל אומרים (ב"ק צב): 'כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה', ואת הדבר הזה מצינו אצל אברהם אבינו שהתפלל על עקרות, ולכן הקב"ה נתן גם לו את יצחק, אף על פי שבדרך הטבע לא יכל לזכות לילדים, כי היה עקר והגיע לגיל זקנה.

לבקש עבור אחרים

משל לאדם שהולך לבקש מעשיר כסף בשביל עצמו, שאינו רוצה לתת לו, מפיון שנוצר עליו שכל מה שמענין אותו זה שיהיה לו כסף להנאתו בלבד, אבל פאשר הוא הולך ומבקש עבור חברו, מיד העשיר מתעורר עליו בהערכה וברחמים ונותן לו גם בשבילו מומן בשפע.

כמו כן אצל יצחק אבינו שאמר רז"ל (מוכא ברש"י שם), אינה דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע, שנותן לבאר זאת שלא היה דומה אלו יצחק שהוא ה'צדיק בן צדיק' היה מתפלל רק על עצמו, למה שהוא עשה באמת, שהתפלל על רבקה שהיא ה'צדיק בן רשע', שפיון שהתפלל עליה, כמו שנאמר: "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו", שהפשט הפשוט בזה הוא שהוא התפלל על אשתו, לכן ה' נענה לתפלתו.

תפלה עשירה מעשירה

וכתוב: "ויעתר יצחק לה'" - "ויעתר" הוא מלשון עשירות (פארימית) ויבאר שיצחק בצדקותו התפלל תפלה עשירה, הינו שלא חשב והתפלל רק על עצמו, הינו על ענייתו שאין לו ילדים, אלא הרחיב את דעתו ונתן את לבו לזולת, לאשתו, להרגיש בצרתה ולבקש בעדה, שבה התנהג כעשיר שכביכול יש לו את כל מה שהוא צריך לעצמו ועוסק בתפלותיו להתפלל על אחרים.

והזכיר בתפלתו את זכותה הגדולה של רבקה, שאפילו שגדלה בבית של רשעים - לכן ובתואל, בכל זאת בחרה בדרך ה', ובקש עליה רחמים והזכיר לפני ה' שהיא זקוקה לישועה, כמו שאומר הפסוק: "כי עקרה היא", כתוב "הוא" וקוראים "היא", ללמדנו שלא התפלל רק על עצמו, אלא הזכיר את צרתה של רבקה אשתו, וכיון שהתפלל בעד חברו,

עצה מתוקה

אדם שאין לו ספוק אמת, הוא צריך לכל מיני אמצעים חיצוניים כדי לשמח מעט, כגון שהוא משתדל להשיג רכב מפאר או שאר כלים נאים, בתקווה שהם ישמחו אותו, אך בפעל המציאות מעידה שבאשר הוא מתרגל לכלים האלו, כבר אין לו שמחה מהם, לכן אדם שרוצה להשיג שמחה אמיתית, עליו לקבוע עצמו בעסק התורה ובקריאת אלקים, שזהו התענוג והעדון הגדול מכל העדויות.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, זכנו ברחמיך להיות עבדים נאמנים שלך, לעסוק בתורתך ובקיום מצוותיך ולזכור אותך בכל עת, ובכל זמן ובכל מקום שאנו מגיעים אליו, תמיד תהיה יראתך למול עינינו ובכל שאלה או משאלה שתעלה על לבנו או שישאלו אחרים אותנו, נחשב מיד מהו רצונך בענין זה לימין או לשמאל לחיוב או לשלילה, ואתה ברחמיך תורה לנו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה ונזכה לכוון תמיד לאמתה של תורה לעשות את רצונך באמת בכל מעשינו, וכך נזכה שתאמר עלינו: "עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר", ונזכה להיות מן האוֹכֵסִים ומתענגים מזיו פניך לאחר צאתנו מן העולם, ועוד בהיותנו כאן עלי אדמות, נזכה להתענג מקרבתך תמיד, אמן סלה.

תבטיח לי שתתמיד בתורה ובחסד. ר' יעקב שעמד משתהה מישועת ה' הגדולה הבטיח לו יו"ר: יהודה נתן לו רכוש רב.

ר' יעקב חזר לביתו עם סכום קסף רב, ולאחר שנותיו של ר' יהודה, הוא זכה גם בירושה גדולה. תמיד הוא למד את בניו שזכות עמל התורה, הבטחון בה' והחסד, היא זאת שעמדה לו לצאת מעניות לעשירות גדולה, וכך גילו הוא ובניו לעסוק בתורה כל ימי חייהם ברב רחבות ונחת.

י. צ. פ. ניו יורק

רחש קל מקימתו של ר' יעקב, הזדרז גם הוא לקום ולהתכונן לצאת לתפלה.

בזחד הם יצאו והתפללו שחרית בבית הכנסת, ור' יעקב חשב שאחרי התפלה העני כבר לא ישוב אתו, אך לא כך ארע. אחרי התפלה העני נגש אליו שוב ומבקש ממנו, 'אולי תוכל לרחם עלי ולתת לי גם ארוחת בקר, אני לא רוצה לחזר לרעבון שהיה לי אתמול'.

בעת הנסיון של ר' יעקב היה קשה ביותר, כי מה שנותן לו בבית הוא מעט מן המעט, ואם גם את זה יתן לעני לא יישאר לו כלום, אך שוב ר' יעקב החליט שהוא דבק במדת הבטחון בכל כחו והשיב לו: תבוא אתי ואתן לך ארוחת בקר.

כשהם התקדמו כמה צעדים, לפתע העני פנה לר' יעקב ואמר לו: ר' יעקב, תגיד לי אתה מכיר אותי? ר' יעקב התפלא מהשאלה ואמר לו, איני מכיר! ואז הוא גלה לו את הסוד וכך אמר: שמי יהודה, אינני עני כלל, ולהפך, הקב"ה ברח אותי בעשירות גדולה מאד, אלא שלצערי לא זכיתי בבנים וגם אשתי כבר נפטרה לפני שנים רבות.

מאז פטירת אשתי אני חושב תמיד למי אוריש את כספי ונכסי הרבים. אחי גם הם עשירים גדולים ולכן אינם נזקקים לבקש שלי לפני כמה שנים טובות נבקשתי לבית המדרש של לומדי התורה וראיתי אותך מתאמץ ללמד בשאינה מצליח להביא את הלמוד, וכשאף אחד אינו רוצה ללמד אתך וחשבתו לעצמי שדואק עבור אדם כמורך ראוי שאעביר את ירשתי, כדי שתוכל לעסוק בתורה ברחבות הדעת.

אלא שיום אחד ראיתי שאתה מפסיק ללמד, עקבתי אחריו וגיליתי שאתה נותן שני שליש מהרווחים שלך לר' יששכר ושליש אחד עבורה. הדבר הזה נתן לי חשק גדול יותר להעביר לה את ירשתי. אלא שמאד רציתי להיות בטוח שאתה גם בעל חסד, ונשגם אתה תעזר לאנשים נזקקים כמו שאני רוצה לעזר לה לבן בלילה התחפשתי לאדם עני, המתנתי שתשוב לביתך ונסייתי אותך במדת הצדקה והחסד.

ראיתי היטב, אומר ר' יהודה לר' יעקב, את המחסור בביתך, וראיתי איזו מסירות אתה עושה לגמל חסדים והעולה על כלנה שקבעת אתה מסכים גם להביא לי את המעט אכל שנותן לך בארוחת בקר.

אך כמובן, ממשיך ר' יהודה ואומר, לא אסח ממך את ארוחת הבקר ואני מצטער על המבחן שעשיתי לך, אך עשיתי זאת לטובתך, ועוד בקמים אלו, כבר בימי חיי, אני רוצה לתת לך הרבה מהוני ומבקשי, אך

המשך מתיקות הניסים
ולמכר אותם בשוק לצרף חמום ובשול. הוא היה עובד בכל יום עבודה קשה עד שהיה משיג את הסכום הנזקק לר' יששכר, ובנוסף את הסכום הנזקק למשפחתו שהיה כמתחצית מהסכום הנזקק לר' יששכר ולשם דגמא בקסף של ימינו: אם ר' יששכר היה זקוק בכל יום למאה דולר, ר' יעקב היה זקוק לחמשים דולר.

כשר' יעקב היה משיג את הסכום הנצרך עבור ר' יששכר ועבורו, היה נגש לביתו של ר' יששכר והוא היה מלמדו דברי מוסר וגמרא.

יום אחד ר' יעקב לא הצליח להשיג את הסכום הנדרש גם עבורו, אלא השיג רק את הסכום שנזקק לר' יששכר בלבד ובכך אין קונים בשוק, ואז ר' יעקב חשב: אם אני יאמר לר' יששכר שהפעם לא השגתי מספיק כסף גם עבורי, בנדיא הוא ימחל ולא ירצה לקבל את הסכום שלו, מפני שאין לי מספיק גם עבורי וממילא לא יהיה לו מספיק להוצאות של מחה אבל הרי הבטחתי לדאוג לפרנסתו.

לכן ר' יעקב התאזר במדת הבטחון שאותה הוא רכש בלמוד המוסר שלמד עם ר' יששכר, וגם באותו ערב בסוף הלמוד הוא נתן לר' יששכר את כל הסכום הנדרש לו, ולעצמו לא נשאר כלום. ר' יעקב יצא מביתו של ר' יששכר והדאגה החלה לכרסם בלבו, מה יהיה מחסר? מהיכן יהיה אכל לילד? אבל הוא חזר למדת הבטחון והתחזק להאמין שלא יפסיד מהמעשה הטוב שהוא עשה.

כשר' יעקב הגיע סמוך לביתו, חקתה לו הפתעה. הוא שומע קולות של בבי, סמוך לביתו הוא רואה עני לבוש סחבות בוכה ואומר: 'יהודים תרחמו עלי, סר לי, אני רעב וצמא, אני עיר, מי יכניס אותי לביתו?'

ר' יעקב חשב לעצמו מצד אחד, איך אני יכול לעזר כרגע לעני, בזמן שאין לי קסף עבור ילדי, אבל מצד שני, רחמנות על העני הזה, ובפרט שאני רוצה לרכוש מדת הבטחון בה, והצד הזה הכריע את מעשיו, הוא נגש לעני והכניס אותו לביתו, חמם את הבית בעצים שהיו לו לרב ממלאכתו, נתן לו כמעט את כל האכל שגשאר בביתו, במקום להשאיר אותו למחרת עבור הילדים, והעני אכל את כל מה שהוא הביא לו בלי להשאיר מאומה. לאחר מכן ר' יעקב הכין לו משה נוחה לנוס בה את שנתו. העני ברך אותו ונעלה לישון.

כל הלילה היו לר' יעקב נדודי שינה, כי חשש מה תאמר לו אשתו בבקר כשתסוּם ותראה שאין מספיק אכל עבור הילדים, וגם הוא לא הביא אתו כסף. בעלות השחר, ר' יעקב קם ממשותו, ולהפתעתו העני ששמע